

**LANDSTINGETS
OMBUDSMANDS
BERETNING
FOR 1997**

24 - Socialret

24-1 Ikke grundlag for at kræve tilbagebetaling af underholdsbidrag, som en kommune havde udbetalt uden hjemmel. Manglende partshøring og manglende begrundelse af afgørelsen.

A klagede over, at K kommune uretmæssigt havde krævet tilbagebetaling af 42.904,76 kr., som klager havde modtaget forskudsvis i børnebidrag.

Kommunen havde løbende gennem over 3 år udbetalt bidrag til klager; hvorefter kommunen blev opmærksom på, at der ikke forelå en bidragsresolution.

*Ombudsmanden kritiserede K kommune for at have besluttet at kræve tilbagebetaling af de udbetalte bidrag uden, at det var dokumenteret, at betingelserne for at kræve tilbagebetaling i landstingsforordning nr. 2 af 3. marts 1994 om udbetaling af underholdsbidrag m.v. til børn samt adoptionstilskud, § 26, stk. 1, var opfyldt, ligesom det ikke kunne antages, at der var adgang til at kræve tilbagebetaling efter de ulovbestemte regler om *condictio indebiti*.*

K kommune anmodedes om at genbehandle sagen.

K kommune kritiseredes endvidere for manglende partshøring af klager i forbindelse med, at kommunen på eget initiativ fra kredsretten havde fået oplyst, at der ikke forelå en bidragsresolution.

K kommune kritiseredes endelig for manglende begrundelse af tilbagebetalingsbeslutningen, som alene var meddelt klager i en månedsopgørelse. (J. nr. 11.24.20.0./073-96)

A klagede over, at K Kommune havde truffet beslutning om at kræve tilbagebetalt 42.904,76 kr., som klager af kommunen har modtaget som forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag til klagers barn.

I kommunens udtalelse hertil hed det:

“ ...

Klageren rettede i første omgang henvendelse til Grønlands Landsret, Retshjælpen om sagen - kopier af korrespondancen med retshjælpen vedlægges til orientering.

Efterfølgende rettede klageren tillige henvendelse til Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked omkring sagen, og kommunen har telefonisk meddelt direktoratet, at man ville udarbejde den ønskede redegørelse for sagen, når man havde modtaget svar på sin skrivelse af den 28. september 1995 til retshjælpen.

Til dato har kommunen imidlertid ikke modtaget svar på denne, og dette skønt tillige direktoratet ved fuldmægtig ... , efter det til undertegnede oplyste telefonisk skulle have rykket retshjælpen.

Retshjælpen er samtidig hermed endnu en gang rykket for svar, og straks dette foreligger vil kommunen tillade sig at vende tilbage til sagen.

...”

Jeg anmodede efterfølgende kommunen om at fremsende:

“... en supplerende redegørelse om årsagen til, at kommunen har krævet, at klager tilbagebetaler forskudsvis modtagne bidrag som opgjort ved månedsopgørelser af 24. juni 1995 og 27. januar 1996.

... samtlige sagsakter vedr. klagers bidragssag i kommunen, tilbage fra klagers første anmodning om forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag”.

Kopi af dette brev blev tilstillet Grønlands Landsret.

I forbindelse med, at jeg bragte sagen i erindring overfor kommunen skrev jeg:

“Kommunen meddelte ved brev af 5. juni 1996 hertil, at man ville besvare en henvendelse herfra 28. marts 1996, når Grønlands Landsret, Retshjælpen, havde besvaret en forespørgsel fra kommunen.

Ved brev nr. 1010 af 22. juli 1996 meddelte jeg kommunen, at jeg havde noteret mig, at kommunen ville vende tilbage, når Retshjælpen havde svaret på kommunens forespørgsel.

Jeg anmodede dog samtidig kommunen om, uafhængigt af svaret fra Retshjælpen, at afgive en supplerende redegørelse om årsagen til, at kommunen har krævet, at klager tilbagebetaler forskudsvis modtagne bidrag som opgjort ved månedsopgørelser af 24. juni 1995 og 27. januar 1996.

Jeg gentog endvidere en anmodning fra brevet af 28. marts 1996 til kommunen om hertil til gennemsyn at fremsende samtlige sagsakter vedr. klagers bidragssag i kommunen tilbage fra klagers første anmodning om forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag.

Jeg har den 10. september 1996 fra Landsretten modtaget kopi af rettens brev af 3. september 1996 til kommunen, hvoraf det fremgår, at K Kredsret ikke har modtaget nogen begæring om fastsættelse af bidrag tidligere end 8. maj 1995, og at Retshjælpen ikke finder anledning til at foretage yderligere i sagen.

Jeg skal på denne baggrund anmode kommunen om snarest at fremsende en redegørelse som anført herfra i brevet af 22. juli 1996, idet jeg i den forbindelse ønsker oplyst årsagen til, at kommunen har gjort sit tilbagebetalingskrav gældende netop i maj måned 1995.

Jeg skal endvidere anmode kommunen om at redegøre for følgende:

- Hvilke sagsbehandlingsskridt kommunen har foretaget overfor klager i forbindelse med tilbagebetalingskravet,
- en detaljeret opgørelse af det samlede tilbagebetalingskrav,
- hvilke skridt kommunen hidtil har foretaget for at inddrive beløbet og
- på hvilket grundlag (ansøgning fra klager eller andet) kommunen oprindelig har udbetalt forskudsvis underholdsbidrag til klager og
- herunder hvorvidt klager på et tidligere tidspunkt er blevet gjort opmærksom på en eventuel tilbagebetalingspligt.

Jeg skal samtidig påny anmode kommunen om hertil til gennemsyn at fremsende samtlige sagsakter vedr. klagers bidragssag. Der ønskes fremsendt samtlige sagsakter i økonomisk forvaltning og i socialforvaltningen, idet bemærkes, at såfremt sagsakterne vedr. klagers underholdsbidrag indgår i større sager journaliseret efter cpr. nr., bedes hele sagsmappen sendt til gennemsyn.

Såfremt kommunen ikke er i stand til svare inden for kort tid, bedes årsagen hertil oplyst sammen med oplysning om, hvornår svar kan forventes at foreligge.

Jeg har endvidere bemærket, at kommunen i sit brev hertil af 5. juni 1996 har oplyst, at Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked, har været inddraget i sagen. Jeg har derfor tillige anmodet dette Direktorat om en udtalelse til sagen.

Jeg har desuden ved særskilt brev meddelt Landsretten, at jeg ikke på det foreliggende grundlag forventer at få behov for yderligere oplysninger fra retsvæsenet.

Jeg skal endelig bemærke, at klager ved personlige og telefoniske henvendelser hertil har ytret ønske om, at tilbagebetalingen af kommunens krav stilles i bero indtil, min udtalelse i sagen foreligger.

Da jeg ikke har kompetence til at tage stilling til dette spørgsmål, skal jeg bede kommunen besvare anmodningen om berostilling af tilbagebetalingen direkte i forhold til klager. Jeg skal dog anmode om at blive orienteret om kommunens svar”.

K kommune afgav herefter følgende udtalelse til sagen:

“Under henvisning til Deres skrivelse af den 18. september 1996 samt efterfølgende telefonsamtale skal der oplyses følgende om foreløbig udbetaling af bidrag i verserende bidragssager i almindelighed og om fremgangsmåden i den ovennævnte sag i særdeleshed:

...

Da den aktuelle sag begyndte var fremgangsmåden ved opstart af denne foreløbige udbetaling af bidrag den, at barnemoderen på den såkaldte “faderskabsafhøring” angav, hvorvidt hun ønskede fastsat bidrag. Faderskabsafhøringen blev videresendt til politiet (med henblik på afhøring af mulige fædre), og herfra videresendtes materialet til kredsretten (med henblik på rettens opstart af faderskabssag, og herunder fastsættelse af bidrag).

Bidragsberettigede havde ved denne fremgangsmåde tilkendegivet, at hun ønskede fastsat bidrag, og kommunen kunne med føje gå ud fra, at selve faderskabssagen, og herunder fastsættelsen af bidrag, verserede når “faderskabsafhøringen” var sendt til politiet, der videresendte den til kredsretten etc. etc.

Kommunen blev herefter normalt ikke, i hvert tilfælde ikke automatisk, orienteret fra kredsretten om sagens videre forløb, før ved sagens afslutning.

Ligeledes skal det bemærkes, at et relativt stort antal faderskabssager verserer ved kredsretten gennem flere år.

Den anvendte fremgangsmåde har i det store og hele fungeret upåklageligt, men på baggrund af en række konkrete sager (og herunder nærværende), hvor begæringen om fastsættelse af bidrag åbenbart ikke er kommet til kredsrettens kendskab, eller hvor bidragsberettigede efterfølgende har frafaldet denne, uden at kommunen er blevet orienteret herom, og hvor pågældende alligevel fortsat har begæret foreløbig udbetaling af bidrag, har kommunen nu strammet sin procedure op, men herom senere.

Ved faderskabsafhøringen i nærværende sag den 27. februar 1991 meddelte klageren, at hun ikke havde taget stilling til, hvorvidt hun ønskede fastsat bidrag.

Først ultimo april måned 1991 kontaktede klageren bidragskontoret, og oplyste at hun havde været hos politiet og meddelt at hun ønskede fastsat bidrag, og at politiet overfor hende havde bekræftet, at man ville videresende hendes anmodning til kredsretten (denne forklaring stemmer overens med hvad klageren senere har gentaget overfor retshjælpen...)

Bidragskontoret kontaktede politiet i ..., og fik herfra bekræftet ovenstående, hvorefter man, jf. den ovenfor beskrevne praksis for foreløbige bidragsudbetalinger i verserende sager, påbegyndte udbetaling.

De foreløbige udbetalinger af bidrag fortsatte frem til november måned 1994, hvilket der heller ikke var noget usædvanligt i, jf. ligeledes det ovenfor anførte.

I forbindelse med, at klageren primo november måned 1994 begærede foreløbig udbetaling af bidrag for det kommende halvår, kontaktede bidragskontoret den 4. november 1994 Kredsretten for at få oplyst, hvorpå sagen beroede, og ved notat af den 16. november 1994 meddelte kredsretten, "at barnemoderen ikke på noget tidspunkt har begæret bidrag til barnet".

Bidragskontoret opgjorde herefter, at der frem til dette tidspunkt var udlagt i alt kr. 42.904,76, og da klageren påny kontaktede bidragskontoret i maj måned 1995, med anmodning om foreløbig udbetaling af bidrag for det kommende halvår, blev hun orienteret om kredsrettens oplysninger, ligeledes blev hun orienteret om at bidragskontoret herefter ikke kunne fortsætte med de foreløbige udbetalinger af bidrag, før man fra kredsretten havde modtaget en egentlig bekræftelse på at der var begæret fastsat bidrag, og endelig blev der ved samme lejlighed taget forbehold for at de allerede foreløbigt udbetalte bidrag ville blive krævet tilbagebetalt.

Den 8. maj 1995 modtog bidragskontoret kredsrettens bekræftelse vedrørende ovenstående, og ved samme lejlighed meddelte klageren, at hun hos politiet og kredsretten ville undersøge, hvad der var blevet af hendes tidligere anmodning om fastsættelse af bidrag.

Sagen blev af kredsretten foretaget den 29. maj 1995, men uden at klageren var tilstede, og af retsbogsudskriften fremgår der intet om hvorvidt kredsretten har været bekendt med klagerens senere oplysninger til retshjælpen (om at hun allerede i 1991 overfor politiet havde begæret fastsat bidrag, og at man herfra havde tilkendegivet at ville videresende anmodningen herom til Landsretten).

Kredsretten fandt ikke grundlag for at fastsætte bidragene med tilbagevirkende kraft, og denne afgørelse har klageren åbenbart ikke anket til Landsretten.

Ved bidragsresolution af den 29. maj 1995 fastsatte kredsretten således bidrag fra den 8. maj 1995, og efterfølgende har bidragskontoret forskudsvis udlagt bidrag i henhold til denne resolution.

Da der ikke blev fastsat bidrag med tilbagevirkende kraft, og da klageren ikke ankede denne afgørelse, blev hun, jf. også bidragskontorets tidligere tilkendegivelse, afkrævet de foreløbigt udlagte bidrag, kr. 42.904,76, ved kommunens månedsopgørelse af den 24. juni 1995.

...

På baggrund af den ovenstående redegørelse for sagens forløb, er det kommunens opfattelse, at man med føje har kunnet gå ud fra, at betingelserne for foreløbig udbetaling af bidrag under en verserende bidrags sag var tilstede.

Også klageren har formentlig haft en begrundet formodning om, at en sag om fastsættelse af bidrag verserede, men har på den anden side, da kredsretten afviste at fastsætte bidrag med tilbagevirkende kraft, ikke fundet grund til at anke denne beslutning til Landsretten.

På denne baggrund, og under henvisning til det i maj måned 1995 overfor klageren tilkendegivne, blev klageren i juni måned 1995 afkrævet de foreløbigt udbetalte bidrag, som det efterfølgende viste sig at der ikke havde været grundlag for at udbetale.

...

Under henvisning til telefonsamtalen forleden, skal det i øvrigt for god ordens skyld bekræftes, at der ikke herfra vil blive foretaget yderligere med hensyn til indrivelse af kravet, før Deres udtalelse i sagen foreligger - orientering herom er samtidig hermed sendt til klageren.

...

Under henvisning til det i indledningen af denne skrivelse anførte skal det endelig oplyses, at kommunen, på baggrund af nærværende sag og et par andre, nu har strammet sin praksis op, således at foreløbige udbetalinger af bidrag ikke påbegyndes før man fra kredsretten har modtaget skriftlig bekræftelse på, dels at faderskabs-sag verserer, og dels at bidragsberettigede under denne har begæret bidrag fastsat. Ligeledes er bidragskontoret blevet instrueret om, at man fremover, ved fortsatte foreløbige udbetalinger af bidrag, i hver enkelt tilfælde skal tage kontakt til kredsretten, for at få afklaret om betingelserne herfor stadigvæk er tilstede ...”

Som følge af kommunens første udtalelse hertil rettede man herfra telefonisk henvendelse til Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked med anmodning om at blive orienteret om Direktoratets besvarelse af klagers henvendelse dertil.

Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked svarede klager følgende med kopiorientering hertil:

“Direktoratet skal oplyse, at regelgrundlaget for et barns forsørgelse fremgår af lov 16. juni 1962 om børns retsstilling, (børneloven), kapitel 2. ...

I henhold til børnelovens § 13, stk. 1, er barnets forældre “hver for sig forpligtet til at forsørge barnet”. I henhold til § 13, stk. 2, kan forældre der ikke opfylder sin forsørgelsespligt, pålægges at udrede bidrag til barnets underhold.

En sådan anmodning om bidragsfastsættelse skal i henhold til børnelovens § 13, stk. 2, fremsættes overfor retten på det sted, hvor bidragsberettigede bor.

Det må, henset til Deres forklaring, og henset til, at De faktisk har fået udbetalt forskudsvis bidrag fra K kommune, lægges til grund, at De har fremsat anmodning om fastsættelse af bidrag inden 1 år fra barnets fødsel, i den antagelse, at begæringen ville blive videregivet til retten. Begæringen er dog ikke blevet behandlet af retten før i maj 1995.

Direktoratet finder ikke, at den manglende behandling i retten af begæringen om bidragsfastsættelse før maj 1995 kan medføre, at De har modtaget forskudsvis udbetalinger af underholdsbidraget mod bedre vidende.

Deres oplysning til K kommune om, at De har begæret bidrag fastsat har medført, at De har modtaget forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag, jf. en analogi af den dagældende landstingsforordning nr. 9 af 28. oktober 1982, § 4, stk. 1, 2. punktum og § 5, stk. 2, hvoraf fremgår, at der skal være fremsat begæring om fastsættelse af underholdsbidrag, førend der kan ske forskuds udbetaling af bidraget fra det offentlige. Er bidraget ikke begæret fastsat, vil der ikke kunne ske en sådan udbetaling, jf. § 1, stk. 1, der forudsætter, at bidraget først kan udbetales forskudsvis efter en forfaldsdag.

Direktoratet finder, at kommunen, inden en forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag kan finde sted, er forpligtet til at sikre sig, at grundlaget for udbetalingen er tilstede.

Kommunens undladelse af at sikre sig dokumentation for, at der er begæret bidrag fastsat ved retten, medfører efter Direktoratets opfattelse ikke, at kommunen kan kræve med urette udbetalte beløb tilbagebetalt hos modtageren, med mindre kommunen kan dokumentere, at modtageren har modtaget beløbet mod bedre vidende.

Efter Direktoratets opfattelse, vil kommunen ikke kunne løfte bevisbyrden for, at De har modtaget forskudsvis udbetalinger mod bedre vidende. De har oplyst overfor kommunen, at De har begæret bidrag fastsat, og De har derfor med føje kunnet gå ud fra, at kommunen har sikret sig, at grundlaget for udbetalingen har været korrekt.

Direktoratet finder derfor ikke, at kommunen i henhold til den dagældende forordnings § 17, stk. 2, er berettiget til at kræve beløbet tilbagebetalt fra Dem. Heller ikke efter den nugældende landstingsforordning nr. 2 af 3. marts 1994 om udbetaling af underholdsbidrag m. v. til børn samt adoptionstilskud, § 26, vil der, efter Direktoratets opfattelse, kunne fremsættes krav om tilbagebetaling af med urette udbetalte beløb, da Direktoratet ikke finder det bevist, at De mod bedre vidende har modtaget beløbene.

Direktoratet skal gøre opmærksom på, at det her meddelte er Direktoratets fortolkning af regelsættet, hvilket ved kopi af denne skrivelse dags dato er meddelt K kommune, Rets hjælpen ved Grønlands Landsret samt Landstingets Ombudsmand.

Direktoratet kan ikke pålægge K kommune at følge denne fortolkning, men vil opfordre Dem til ikke at tilbagebetale beløb, der er modtaget af Dem som forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag, såfremt De har modtaget beløbene i god tro. Har De allerede tilbagebetalt beløb modtaget i god tro, vil Direktoratet opfordre Dem til at kræve beløbene udbetalt påny af K kommune, og hvis ikke K kommune indvilger i udbetalingen, vil Direktoratet opfordre Dem til at indbringe sagen for retten”.

Jeg anmodede derfor kommunen om at oplyse, hvad man agter at foretage i anledning af brevet fra Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked.

K Kommune har herefter meddelt mig følgende:

“ ...

Direktoratet har i sin skrivelse side 2, 1. afsnit, anført at kommunen efter deres opfattelse ikke havde sikret sig grundlaget for foreløbig udbetaling var tilstede, kommunen skal her tillade sig at henvise til det i sin redegørelse, side 2, 2. - 4. afsnit* anførte.

Uanset dette har kommunen imidlertid, på baggrund af sagens konkrete omstændigheder, og herunder specielt det forhold, at klager formentlig har haft en begrundet formodning om at betingelserne for foreløbig udbetaling af bidrag var tilstede, henholdsvis direktoratets tilkendegivelse, besluttet at affalde sit tilbagebetalingskrav, og de beløb der tidligere er inddrevet ved modregning vil blive gendbetalt til klager.”

Jeg har herefter og efter en gennemgang af sagens øvrige akter lagt følgende sagsforløb til grund for min udtalelse:

Klager føder sit barn den 5. november 1990.

Klagers bofællesskab med barnets fader ophørte den 16. november 1990.

Af indberetning af den 27. februar 1991 fra jordemoderen til kredsretten fremgår, at klager ikke på dette tidspunkt havde taget stilling til spørgsmålet om fastsættelse af bidrag, idet hun først ønskede at tale med barnets fader herom.

Af en “post-it” seddel på denne indberetning er med håndskrift noteret:

“ændret iflg. barnemoderen hos politiet at barnefaderen skal betale”

Klager modtog herefter af kommunen følgende forskudsvis børnebidragsydelse, som kommunen efterfølgende har krævet tilbagebetalt:

30. april 1991

7.130 kr.

6. maj 1991	4.320 kr.
5. november 1991	4.440 kr.
6. maj 1992	4.440 kr.
29. oktober 1992	4.440 kr.
6. maj 1993	4.572 kr.
8. november 1993	4.572 kr.
6. maj 1994	4.458 kr.
7. november 1994	4.458 kr.
7. maj 1995	74,76 kr.

Udbetalingerne er foretaget på baggrund af et standardiseret ansøgnings-skema, hvorpå ansøgeren ved udfyldelsen blandt andet svarer på følgende spørgsmål:

“Den bidragspligtiges fulde navn

Bor De sammen med vedkommende, der er pålagt at betale det ansøgte bidrag?

Har De på det bidrag, som nu søges udbetalt, modtaget noget beløb direkte fra bi-dragspligtige?

At foranstående oplysninger er afgivet i overensstemmelse med sandheden erklæ-res herved på tro og love”.

Den 4. november 1994 tilskrev K Kommune Kredsretten således:

“Man skal herved forespørge, om faderskabssagen stadig verserer, eller om der eventuelt foreligger bidragsresolution. Hvis dette er tilfældet, udbedes kopi sendt til: Nuup Kommu-nea... idet der herfra er udbetalt i sagen”.

Den 7. november 1994 er kommunens brev indgået i kredsretten med følgende håndskrevne påtegning på indgået stemplet:

“Sag sluttet den 290791 (anerkendelse)...”

Den 16. november 1994 returnerede kredsretten brevet til kommunen med følgende påtegning:

“Under henvisning til ovenstående, skal det herved oplyses, at barnemoderen ikke på no-get tidspunkt har begæret bidrag til barnet, hvorfor vi ikke har udfærdiget nogen bidragsreso-lution”.

Kommunen har hertil oplyst, at klager blev vejledt om de oplysninger, kommunen havde indhentet fra kredsretten og om et muligt tilbagebeta-lingskrav, da hun i forbindelse med sin henvendelse i kommunen i maj 1995 anmodede om forskudsvis udbetaling af bidrag for det kommende halve år. Dette fremgår ikke af sagens akter.

Det er herefter i sagsakterne alene oplyst, at klager den 8. maj 1995 an-modede kredsretten om at fastsætte bidrag fra faderen. Det fremgår ikke,

om klagers henvendelse til kredsretten er sket efter vejledning fra kommunen.

Af retsbogsudskrift fra kredsretten af 29. maj 1995 i den anledning hedder det:

“Sættedommeren bemærker, at hun ikke finder grundlag for at bidraget fastsættes fra den 5. november 1990, idet barnemoderen ikke på noget tidspunkt har søgt bidrag fastsat til barnet. Sættedommeren finder endvidere ikke, at sådanne omstændigheder, som kunne begrunde, at bidrag fastsættes fra et tidligere tidspunkt end begæringens indgivelse, er til stede.

Sættedommeren bemærkede herefter, at bidragsresolution vil være at udfærdige ... fra den 8. maj 1995 at regne”.

Der foreligger endvidere et internt kommunalt posteringsbilag af 7. juni 1995, hvoraf det af kommunen opgjorte tilbagebetalingskrav fremgår.

Det er endelig oplyst, at klager fik meddelelse om det af kommunen opgjorte tilbagebetalingskrav på 42.904,76 kr. i form af en månedsopgørelse fra kommunen af 24. juni 1995.

Jeg har på denne baggrund udtalt:

“Klagen vedrører kommunens beslutning om at kræve tilbagebetalt de fejlagtigt forskudsvist udlagte underholdsbidrag på 42.904,76 kr. til klagers barn født i 1990.

Kommunen har i sit brev af 26. juni 1997 besluttet at “frafalde sit tilbagebetalingskrav”. Jeg forstår dette således, at kommunen alene har frafaldet opkrævningen af beløbet, men ikke, at selve beslutningen om at kræve tilbagebetaling er tilbagekaldt, og da kommunens begrundelse for at “frafalde” sit krav tillige forekommer uklar, skal jeg bemærke om den påklagede beslutning:

Efter landstingsforordning nr. 2 af 3. marts 1994 om udbetaling af underholdsbidrag m.v. til børn samt adoptionstilskud, § 26, stk. 1, skal uretmæssigt modtagne beløb tilbagebetales, hvis nogen har forsømt sin oplysningspligt eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget har modtaget ydelser.

Da samtlige udbetalinger til klager frem til 1995 efter det oplyste alene er foretaget på baggrund af klagers egne oplysninger om, at anmodning om fastsættelse af bidrag var indgivet til politiet i 1991, og da der ikke i sagen foreligger oplysninger, som peger i retning af, at klager har modtaget bidragene mod bedre vidende, kan et tilbagebetalingskrav ikke støttes på den i landstingsforordningen anførte bestemmelse.

Jeg skal i den forbindelse bemærke, at ansøgeren efter den nævnte landstingsforordnings § 25 skal oplyse om alle forhold, der kan have indflydelse på beslutningen om forskudsvis udbetaling eller tilskud.

Forarbejderne til denne bestemmelse giver ingen vejledning om bestemmelsens nærmere rækkevidde, og jeg må, i mangel af andre fortolkningsbidrag, herunder fortolkningsbidrag i anden grønlandsk og dansk

lovgivning om tilbagebetalingspligt for lignende ydelser, forstå bestemmelsen i overensstemmelse med forvaltningsrettens officialprincip.

Dette princip går ud på, at forvaltningen har ansvaret for, at sagen er oplyst tilstrækkeligt inden, der træffes afgørelse i sagen.

Det følger dog videre af dette princip, at man i sager som rejses ved ansøgning, kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe oplysninger, som ansøgeren må antages at være bekendt med, eller som uden særlige undersøgelser eller omkostninger vil kunne tilvejebringes af ansøgeren. Manglende opfyldelse af denne pligt kan tillægges processuel skadevirkning for ansøgeren ved forvaltningens afgørelse af sagen.

Landstingsforordningens § 25 må derfor fortolkes i overensstemmelse hermed.

Det er en forudsætning for, at man kan tale om, at en ansøger ikke har opfyldt sin oplysningspligt, at forvaltningen klart har tilkendegivet, hvilke oplysninger, som ønskes fra pågældende.

Afgøres en ansøgning forkert som følge af mangelfuld sagsoplysning på grund af, at forvaltningen har forsømt at indhente oplysninger fra ansøgeren, følger det således af officialprincippet, at ansvaret for den forkerte afgørelse påhviler forvaltningen.

I overensstemmelse hermed finder jeg, at den omstændighed at kommunen har forsømt at anmode klager om at oplyse status i bidrags sagen, ikke kan udløse tilbagebetalingskrav mod klager i den foreliggende sag efter forordningens § 25, stk. 1, jf. § 26, stk. 1,

Et tilbagebetalingskrav kan, i mangel af lovhjemmel, herefter alene støttes på retsgrundsætningen om *condictio indebiti* (tilbagesøgning af for meget udbetalte beløb), hvorefter tilbagesøgning som hovedregel kan finde sted.

Denne retsgrundsætning kan efter juridisk teori og praksis imidlertid normalt ikke finde anvendelse på ydelser, der objektivt er bestemt til at anvendes til almindelige leveomkostninger, såsom lønninger, pension, understøttelse og andre sociale ydelser, når modtageren er i undskyldelig uvidenhed om betalingens rigtighed.

I den foreliggende sag har der ikke efter det oplyste foreligget omstændigheder, som peger i retning af, at klager har været i ond tro ved bidragenes modtagelse. Som følge heraf, og da kommunen uden yderligere at søge sagen oplyst, alene har lagt klagers oplysninger fra 1991 til grund ved bidragenes udbetaling, kan den ulovbestemte retsgrundsætning om tilbagesøgning af en ydelse ikke finde anvendelse.

Kommunen vil derfor heller ikke lovligt kunne støtte et krav om tilbagebetaling på, at risikoen for andre myndigheders fejl og forsømmelser påhviler klager.

Jeg forstår, som også anført ovenfor, kommunens seneste beslutning således, at alene opkrævningen af det beløb, klager efter kommunens opfattelse har modtaget med urette, er frafaldet, men at selve beslutningen

om at kræve tilbagebetaling ikke er tilbagekaldt. Jeg skal derfor henstille, at kommunen genbehandler selve beslutningen om at kræve de forskudsvis udbetalte bidrag på i alt 42.904,76 kr. tilbagebetalt.

Jeg skal i den forbindelse yderligere udtale, at jeg finder det kritisabelt, at beslutningen om at kræve tilbagebetaling er truffet uden hjemmel.

Herudover giver det oplyste omkring kommunens sagsbehandling i forbindelse med beslutningen om at kræve tilbagebetaling af de forskudsvis udlagte bidrag mig anledning til at udtale følgende:

Beslutningen om at kræve tilbagebetaling ses alene meddelt i en månedsopgørelse fra kommunen.

Uanset kommunens oplysninger til klager om, at der overfor klager, i forbindelse med klagers henvendelse på kommunekontoret tidligere, var "taget forbehold for at de allerede foreløbigt udbetalte bidrag ville blive krævet tilbagebetalt", har der ikke efter de foreliggende oplysninger været foretaget en partshøring af klager forud for beslutningen, jf. sagsbehandlingslovens § 19, stk. 1, som er sålydende:

"Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Dette gælder dog kun hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse".

Partshøringspligten indtræder i forhold til faktiske omstændigheder, som parten ikke kan antages at være bekendt med.

I den foreliggende sag havde kommunen på eget initiativ indhentet en oplysning fra kredsretten om, at en bidragsresolution ikke forelå, og at en faderskabssag ikke var under behandling.

Da det efter det oplyste må lægges til grund, at klager forventede at hun enten var tilkendt bidrag med virkning fra 1991, eller at en ansøgning herom var under behandling ved kredsretten, er oplysningen af så væsentlig betydning, at pligt til at foretage partshøring har foreligget.

Pligten til at foretage partshøring er ikke opfyldt ved, at kommunen i forbindelse med klagers henvendelse til myndigheden i anden anledning gør klager opmærksom på forholdet, og at der tages forbehold for en beslutning om tilbagebetaling.

Sagsbehandlingsloven indebærer en udtrykkelig pligt til at give parten mulighed for at fremkomme med en udtalelse til sagen.

En partshøring skal, hvis den undtagelsesvis ikke foretages skriftligt, være dokumenteret i form af notater på sagen.

Jeg må derfor konstatere, at kommunen i den foreliggende sag har tilsidesat sin pligt til at partshøre klager. Dette finder jeg kritisabelt.

Jeg finder det i den forbindelse yderst beklageligt, at kommunen ikke tog skridt til at gøre klager opmærksom på kredsrettens oplysninger allerede i november 1994, da kommunen blev bekendt med oplysningerne.

Ifølge sagsbehandlingslovens § 22 skal en afgørelse, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

I denne sag ses beslutningen om at kræve de udlagte bidrag tilbagebetalt alene meddelt gennem en standardiseret månedsopgørelse, som ikke indeholder nogen begrundelse for afgørelsen.

Kommunen har herved tilsidesat sin begrundelsespligt, hvilket jeg finder kritisabelt.

Om begrundelsespligtens omfang skal jeg henvise til sagsbehandlingslovens § 24, hvoraf det fremgår, at en begrundelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang afgørelsen beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen. Begrundelsen skal endelig om fornødent indeholde en kort redegørelse for de foreliggende oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for sagens afgørelse.

Jeg skal endelig anmode kommunen om at orientere mig om resultatet af en fornyet behandling af beslutningen om at kræve tilbagebetaling af forskudsvist udbetalt underholdsbidrag.

...

Jeg har endvidere tilstillet Grønlands Landsret, Retshjælpen og Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked kopi af min udtalelse til orientering."